

Joseph Ratzinger, *Vom Wiederauffinden der Mitte. Grundorientierungen. Texte aus vier Jahrzehnten*, Redaction: Stephan Otto Horn [i in.], Freiburg-Basel-Wien: Herder 1997, s. 319.

Kard. J. Ratzinger w ciągu czterdziestu lat działalności teologicznej wypracował imponujący zbiór studiów i refleksji odznaczający się bardzo spójną perspektywę teologiczną, która coraz częściej staje się przedmiotem rozmaitych studiów i analiz (bibliografia na ten temat na stronach 309-315).

W różny sposób określa się teologię kard. J. Ratzingera. Można by po prostu nazwać ją „teologią fundamentalną”, gdyż większość podjętych przez niego zagadnień dotyczy właśnie tego obszaru refleksji teologicznej. Idąc tym tropem, sądzę, że należałoby ją nazwać „teologią podstaw”, gdyż jest ona skoncentrowana na szukaniu istoty chrześcijaństwa poprzez refleksję nad jego podstawami.

Aby umożliwić syntetyczne zapoznanie się z tym wymiarem teologii kard. J. Ratzingera, redaktorzy sygnalizowanej tu publikacji wybrali z jego dorobku teologicznego teksty podejmujące właśnie najbardziej podstawowe zagadnienia teologiczne, jakimi zainteresowała się współczesna teologia i jakimi zajął się także obecny Prefekt Kongregacji Nauki Wiary. Jest to zgodne z intencją autora tekstów, który deklarał, że tym, co go interesowało w działalności naukowej i teologicznej, była obecność w toczących się współcześnie dyskusjach. W ten sposób mamy do dyspozycji bardzo interesującą antologię jego tekstów. Są w niej zebrane pisma dotyczące ośrodka wiary chrześcijańskiej i konstytutywnych elementów chrześcijaństwa, eklezjologii i ekumenizmu, miejsca chrześcijaństwa we współczesnym świecie oraz jego relacji z rzeczywistościami politycznymi. Zaopatrzone je w zwarte komentarze, a całość uzupełniono bibliografią jego dorobku teologicznego.

Z refleksji kard. J. Ratzingera zebranych w sygnalizowanej antologii wyłania się kilka przesłań skierowanych do współczesnego chrześcijaństwa oraz do teologów. Przekazuje on przede wszystkim, że wiara chrześcijańska – i tylko ona – pozwala uchwycić ostateczny sens rzeczywistości, rozwijając się jako pełna realizacja konstytutywnych pytań rozumu ludzkiego. Ta optyka jest tym ważniejsza, jeśli zestawimy ją – na zasadzie przeciwieństwa! – z nowożytną i współczesną myślą agnostyczną, opartą na autonomicznej aktywności i wysiłku człowieka. Kard. Ratzinger podkreśla, że zrozumienie rzeczywistości nie jest wynikiem autonomicznego wysiłku rozumu ludzkiego, ale owocem wiary, będącej rozumowym uznaniem i wyznaniem prawdy pochodzącej od Boga w Jezusie Chrystusie oraz osobowym przyłgnięciem do Niego w Kościele.¹ Wiara chrześcijańska nie ogranicza się do uchwycenia sensu rzeczywistości, lecz także mając wymiar praktyczny i działaniowy ukazuje, w jaki sposób człowiek powinien przeżywać ten sens i jak może kształtować w jego świetle historię ludzkości i jej struktury. Jest to ważne zagadnienie dla określenia miejsca chrześcijaństwa we współczesnym świecie, którym kard. Ratzinger zajmuje się w ostatnich latach. Myślę, że refleksje kard. J. Ratzingera, mimo że niektóre z nich pochodzą sprzed wielu lat, zachowują swoją aktualność oraz mogą być wartościowym źródłem inspiracji dla poszukiwań z zakresu teologii fundamentalnej.

Ks. Janusz Królikowski

¹ Ta temat rozumienia wiary w teologii kard. J. Ratzingera, por. A. Bellandi, *Fede come „stare e comprendere” La giustificazione dei fondamenti della fede in Joseph Ratzinger*, Roma: PUG 1996, s. 415 (Tesi Gregoriana. Serie Teologia, t. 10).